

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 115/2019
09.07.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у правној ствари тужиоца АИК БАНКА А.Д. из Београда, чији је пуномоћник Иван Љубисављевић, адвокат из ..., против првотуженог „Jucit“ А.Д. из Београда у стечају, чији је пуномоћник Сандра Арсић, адвокат из ... и другоуженог „Streit Nova“ Д.О.О. из Нове Пазове, чији је пуномоћник Борислав Вићентић, адвокат из ..., ради дуга, вредност предмета спора 87.974.209,20 динара, у поступку по изјављеној ревизији друготуженог на пресуду Привредног апелационог суда Пж бр. 690/18 од 24.05.2018.године, у седници већа одржаној дана 09.07.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија друготуженог изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр. 690/18 од 24.05.2018.године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П бр. 2959/2012 од 02.10.2017.године у ставу један усвојен је тужбени захтев и утврђено да је уговор о уступању потраживања од 07.07.2006.године закључен између тужиоца и првотуженог пуноважан и да производи правно дејство, што су првотужени и друготужени дужни да признају и трпе. У ставу два, делимично је усвојен тужбени захтев, па је обавезан друготужени „Streit Nova“ Д.О.О. из Нове Пазове да тужиоцу исплати износ од 44.217.087,83 динара. У ставу три одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да му друготужени исплати износ од 43.757.122,17 динара. У ставу четири, констатовано је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж бр. 690/18 од 24.05.2018.године у ставу један одбијена је жалба друготуженог као неоснована и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П бр. 2959/2012 од 02.10.2017.године у ставу један и два. У ставу два преиначена је пресуда Привредног суда у Београду П бр. 2959/2012 од 02.10.2017.године у ставу три и четири, па је обавезан друготужени да плати тужиоцу износ од 43.757.122,17 динара, као и трошкове парничног поступка у износу од

1.088.150,00 динара. У ставу три обавезан је друготужени да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 195.540,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде друготужени је изјавио благовремену и дозвољену ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је доставио одговор на ревизију којим је оспорио наводе друготуженог.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских разлога прописаних чланом 408. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је установио да је ревизија друготуженог основана.

Из утврђеног чињеничног стања произлази да је уговором о уступању потраживања од 07.07.2006. године првотужени као уступилац уступио тужиоцу као пријемнику своје потраживање у износу од 225.000,00 еура као и сва недоспела месечна потраживања из уговора о подзакупу закљученог са друготуженим као подзакупцем. Првотужени је предметно потраживање уступио тужиоцу до износа пријемниковог потраживања као кредитора по уговору о кредиту од 07.07.2006.године закљученог између АИК БАНКЕ АД Ниш и ЈУСИТ АД Београд. Потраживање кредитора обезбеђено је уговором о хипотеци Ов бр. .../... од 14.07.2006.године, по основу кога је успостављено заложно право, вансудска хипотека на непокретности заложног дужника уписана у РГЗ лист непокретности број ... КО Тужилац је у извршном поступку И 464/06 покушао да реализује своје заложно право, али није успео.

Предмет тужбеног захтева је утврђене да је уговор о уступању потраживања од 07.07.2006.године закључен између тужиоца и првотуженог пуноважан и да производи правно дејство, као и да се друготужени обавезе на исплату потраживања по истом. Друготужени је оспорио правну ваљаност уговора о уступању потраживања, јер је закључен супротно члану 46. Закона о платном промету и истакао приговор недостатка пасивне легитимације.

Првостепени суд је става да уговор о уступању потраживања производи правно дејство. Чињеница да је уступилац у моменту закључења уговора о уступању имао неизмирене обавезе евидентирани код банке, нема за последицу ништавост уговора, већ представља привредни преступ из члана 50. Закона о платном промету за који је запређена новчана казна. Првостепени суд закључује да су тужилац и друготужени као дужник уступљеног потраживања у облигационом односу у складу са одредбом члана 436. и 438. Закона о облигационим односима, па тужилац може да захтева испуњење обавезе од друготуженог, као пасивно легитимисаног.

Из налаза и мишљења судског вештака економске струке утврђена је висина закупнине у износу од 87.974.202,28 динара. Од наведеног износа првостепени суд је усвојио тужбени захтев за износ од 44.217.087,03 динара, а одбио за износ од 43.757.122,17 динара, јер је анексом уговора о подзакупу од 22.01.2007.године првотужени ослободио друготуженог од плаћања подзакупнине до 01.10.2007.године. Првостепени суд

је оценио да је овако располагање првотуженог супротно члановима 12. и 16. Закона о облигационим односима, али да исто није од значаја за предмет спора.

Другостепени суд је става да је правилан закључак да уговор о уступању потраживања производи правно дејство и да је друготужени у обавези да исплати износ од 44.217.087,03 динара.

Другостепени суд прихвата закључак првостепеног суда да је располагање првотуженог анексом уговора о подзакупу од 22.01.2007.године противно начелу савесности и поштења, односно противно одредбама члана 12. и 16. Закона о облигационим односима, али не прихвата да правне последице оваквог поступања првотуженог нису од значаја за предмет спора. Другостепени суд је оценио да је анекс уговора о подзакупу којим је првотужени располагао потраживањем тужиоца ништав и да не производи правно дејство. Имајући ово у виду, као и чињеницу да до закључења главне расправе друготужени није доказао да је дуговано платио другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у овом делу и усвојио тужбени захтев и за износ од 43.757.122,17 динара, а који износ се односи на доспелу закупнину до дана 01.10.2007.године.

Ценећи ревизијске наводе друготуженог, Врховни касациони суд налази да је правилна одлука нижестепених судова да уговор о уступању потраживања од 07.07.2006.године закључен између тужиоца и првотуженог производи правно дејство, али не из разлога које су дали нижестепени судови.

Према члану 46. став 2, Закона о платном промету („Службени лист СРЈ“, бр.03/2002, 05/2003, „Службени гласник РС“ бр.43/2004, 62/2006... др.зак.) који је био на снази у време закључења спорног уговора о уступању потраживања, правна и физичка лица која обављају делатност могу међусобно новчане обавезе измиривати и уговарањем промене поверилаца, односно дужника у одређеном облигационом односу (асигнација, цесија, приступање дугу, преузимање дуга, уступање дуга и др.) пребијањем (компензација) и на други начин у складу са законом. Ставом 3. истог члана прописано је да изузетно од става 2. овог члана правна лица и физичка лица која обављају делатност не могу измиривати обавезе по основу асигнације и цесије ако као асигнанти (упутиоци потраживања) односно cedenti (уступиоци потраживања) имају неизмирене обавезе евидентирани код банака у моменту плаћања, осим за плаћања по основу исплате зараде и накнаде трошкова (за долазак на рад и одлазак са рада, за време проведено на службеном путу у земљи и иностранству), као и по основу других примања (отпремнина при одласку у пензију, солидарна помоћ и помоћ у случају смрти запосленог или члана његовог уже породице) и новчана накнада и социјалног програма за запослене којим престаје радни однос у процесу реструктурирања предузећа и припреме за приватизацију, стечај и ликвидацију.

По становишту Врховног касационог суда, циљ наведене одредбе је обезбеђење заштите и спречавање оштећења поверилаца који имају право приоритета у наплати својих потраживања са рачуна дужника у поступку принудне наплате у односу на поверице који своја потраживања наплаћују на горе прописани начин, у конкретном случају путем

цесије, односно променом дужника у време блокаде дужниковог рачуна. Применом члана 103. Закона о облигационим односима, уговор који је противан принудним прописима је ништав ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеним случајевима не прописује што друго.

Одредбом члана 50. став 1. тачка 5. истог закона предвиђено је да ће се новчано казном од 300.000,00 до 3.000.000,00 динара казнити за привредни преступ правно лице ако измири обавезе по основу асигнације и цесије, а као асигнант-упутилац потраживања односно цедент-уступилац потраживања има неизмирене обавезе евидентиране код банке у моменту плаћања, осим за намене утврђене у члану 46. став 3. овог закона.

Међутим прописана прекршајна одговорност за повреду члана 46. наведеног закона не може да искључи грађанску санкцију прописану чланом 103. Закона о облигационим односима, ако су за то испуњени услови, јер се ради о различитим одговорностима које се не искључују и које повлаче различите санкције. Наведено има за последицу да чињеница да је уступилац у моменту закључења уговора о уступању имало неизмирене обавезе евидентиране код банке, имала би за последицу ништавост уговора, ако су наведеном променом дужника оштећена трећа лица, поверици који имају приоритет у наплати својих потраживања у поступку принудне наплате са рачуна првотуженог као тужиоцевог дужника.

Из утврђеног чињеничног стања произлази да је првотужени као уступилац потраживања имао неизмирене обавезе евидентиране код банке у време закључења спорног уговора о цесији од 07.07.2006. године којим је уступио тужиоцу као пријемнику доспела и недоспела потраживања из уговора о подзакупу закљученог са друготуженим. Из потврде о броју дана великвидности и из стања у списима произлази: да је првотужени био у непрекидној блокади од 24.03.2006. годин до 08.07.2010. године, када је отворен стечаја над првотуженим решењем Привредног суда у Београду Ст-2810/10 од 08.07.2010. године по предлогу тужиоца као стечајног повериоца; да је првотуженог увео у блокаду тужилац за износ од 89.422.060,80 динара по претходном уговору о кредиту; да је уговор о цесији закључен као средство обезбеђења по новом уговору о кредиту.

Закон о платном промету који је важио у време закључења уговора прописивао је да уступеоци не могу измиривати обавезе путем цесије ако имају неизмирене обавезе евидентиране код банке у моменту плаћања. Међутим, сама чињеница да је уговор о цесији закључен у време кад је рачун једног од потписника уговора, конкретно првотуженог као дужника био у блокади не утиче на правно дејство истог, ако таквим начином измирења обавеза нису оштећена трећа лица као повериоци који имају приоритет у наплати са рачуна првотуженог као дужника у поступку принудне наплате. У конкретном случају произлази да је у време закључења уговора једина евидентирана обавеза код банке била обавеза првотуженог према тужиоцу. Зато закључењем спорног уговора није повређена императивна одредба члана 46. Закона о платном промету. Тужилац као поверилац није могао самог себе да изигра закључењем спорног уговора. На туженима је сходно члану 231. Закона о парничном поступку био терет доказивања, да су закључењем уговора о цесији били оштећени повериоци који су имали приоритет у

наплати поражавања, у поступку принудне наплате, што је у конкретном случају изостало. Такође, из утврђеног чињеничног стања не произилази да је наведени уговор био предмет побијања од стране стечајног дужника и стечајних повериоца, као доказ да су истим оштећени други повериоци. Зато су неосновани наводи друготуженог као ревидента да уговор о уступању потраживања од 07.07.2006.године не производи правно дејство.

Будући да је уговор о уступању потраживања пуноважан, исти производи облигационоправно дејство у складу са одредбама члана 436. и 438. Закона о облигационим односима, па је обавеза друготуженог као дужника уступљеног потраживања да исто исплати у целости тужиоцу као пријемнику. Из налаза вештака произилази да је уступљеног потраживања по основу обрачунате закупнине до дана покретања претходног стечајног поступка над првотуженим 20.04.2010. године износи 87.974.209,28 динара.

Правилан је закључак другостепеног суда да тужилац има право да утужени износ од 87.974.209,28 динара потражује у целости од друготуженог као пасивно легитимисаног по уговору о уступању. Чињеница да је првотужени по закључењу уговора о цесији са тужиоцем и по обавештењу о извршеном преносу друготуженог као свог дужника располагао истим потраживањем, тако што је ослободио друготуженог на плаћање закупине за одређени период до 01.10.2007. године не утиче на обавезу друготуженог да изврши плаћање тужиоцу и за ослобођени износ. Правилно је становиште другостепеног суда да наведена одредба анекса уговора о подзакупу не производи правно дејство према тужиоцу, јер првотужени није могао располагати потраживањем које је прешло на тужиоца по закључењу уговора о цесији, Зато је правилно другостепени суд преиначио првостепену пресуду у делу у коме је одбијен тужбени захтев за износ од 43.757.122, 17 динара који се односи на закупнину доспелу до 01.10.2007.годинне и усвојио тужбени захтев у овом делу.

На основу горе наведеног стекли су се услови за одбијање ревизије друготуженог применом члана 414. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија,
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић